

Bölüm 16

DALAĞI BÜYÜTEN DİĞER HEMATOLOJİK HASTALIKLAR

Yurday Durmaz ÖNCÜL¹⁸

GİRİŞ

Dalak embriyolojik olarak gebeliğin beşinci haftasında dorsal mezogastriumdan köken alan retiküloendotelyal bir organdır. Yetişkin bir insanda sol üst kadranda mideye gastrosplenik ligamen, böbreğe de splenorenal ligamen ile bağlanır. Embriyonel dönemde sol üst kadrana göçü sırasında tek bir doku kitlesi olarak birleşemediğinde aksesuar dalak oluşur. Aksesuar dalak insanların %20'sinde görülebilir. Aksesuar dalak mezenterde ortaya çıkan mezenşimal hücrelerin kümeleşmesiyle oluşur. Mezenşimal hücreler, retikulum hücrelerine, pluripotent kök hücrelere ve koloni oluşturan hücrelere farklılaşır. Embriyonik dönemde üçüncü ayda karaciğer ile birlikte dalak da kan üretiminde geçici olarak rol almaya başlar. Gebeliğin 20. Haftasından itibaren kan üretimi kemik iliğinde yapılmaya başlar, son üç ayda dalaktaki bu aktivite gittikçe azalır, kemik iliği aktivitesi de hızla artar.

Dalak bebek ve çocuklarda sıkça palpe edilmektedir. Yaş ilerledikçe, özellikle 3-4 yaşından sonra kot altında palpe edilmez. Dalak kosta altında palpe ediliyorsa normal boyutunun 2 ile 3 katı büyümüş olduğunu gösterir (Resim 1).

¹⁸ Uzm.Dr., İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları A.D. Hematoloji- Onkoloji BD, yurday.uncul@inonu.edu.tr, dr-yurday@hotmail.com

KAYNAKLAR

1. Patrick H. Henry, Dan L. Longo. Enlargement of lymph nodes and spleen. Harrison's Hematology and Oncology 2nd edition. 32-40
2. Moss P. The spleen. Postgraduate Haematology. In: Hoffbrand V. Higgs DR, Keeling DM, Mehta AB. Seventh Edition. Wiley Blackwell. 2016.303-313.
3. Lanzkowsky P. Lymphadenopathy and Diseases of the Spleen. Lanzkowsky's Manual of Pediatric Hematology and Oncology. Lanzkowsky P. Lipton JM, Fish JD. Elsevier 2016. 42-50
4. Wilkins BS. The spleen. Br J Haematol. 2002;117:265-74.
5. Rodeghiero F, Ruggeri M. Short- and long-term risks of splenectomy for benign haematological disorders: should we revisit the indications? Br J Haematol. 2012;158:16-29.
6. Porembka, M.R., Doyle, M.B.M., Chapman, W.C., 2009. Disorders of the spleen. In: Greer J, Fosterer J, Rodgers GM and Paraskevas F(eds):Wintrobe's Clinical Hematology, Philadelphia, Lippincott Williams&Wilkins, pp. 1637-1655.
7. Manolya Görkem , Memiş Atay, Engin Kelkitli, Piltan Büyükkaya, Düzgün Özatlı, Nil Güler , Mehmet Turgut. Hematolojik hastalıklarda splenektomi; tek merkez deneyimi. Journal of Experimental and Clinical Medicine Deneysel ve Klinik Tıp Dergisi, 2012,cilt 29, sayı4, 276-279
8. Mahlaoui N, Minard-Colin V, Picard C, Bolze A, Ku CL, Tournilhac O, Gilbert-Dussardier B, Pautard B, Durand P, Devictor D, Lachassinne E, Guillois B, Morin M, Gouraud F, Valensi F, Fischer A, Puel A, Abel L, Bonnet D, Casanova JL. Isolated congenital asplenia: a French nationwide retrospective survey of 20 cases. J Pediatr. 2011 Jan;158(1):142-8
9. Alexandre Bolze, Bertrand Boisson, Barbara Bosch, Alexander Antipenko, Matthieu Bouaziz, Paul Sackstein, Malik Chaker-Margot, Vincent Barlogis, Tracy Briggs, Elena Colino, Aurora C. Elmore, Alain Fischer, Ferah Genel, Angela Hewlett, Maher Jedidi, Jadranka Kelecic, Renate Krüger, Cheng-Lung Ku, Dinakantha Kumararatne, Alain Lefevre-Utile, Sam Loughlin, Nizar Mahlaoui, Susanne Markus, Juan-Miguel Garcia, Mathilde Nizon, Matias Oleastro, Malgorzata Pac, Capucine Picard, Andrew J. Pollard, Carlos Rodriguez-Gallego, Caroline Thomas, Horst Von Bernuth, Austen Worth, Isabelle Meyts, Maurizio Risolino, Licia Selleri, Anne Puel, Sebastian Klinge, Laurent Abel, and Jean-Laurent Casanova. Incomplete penetrance for isolated congenital asplenia in humans with mutations in translated and untranslated RPSAexons. PNAS August 21, 2018 115 (34), E8007-E8016;
10. Huang Y, Liu R, Wei X, Liu J, Pan L, Yang G, Lai Y. Erythropoiesis and Iron Homeostasis in Non-Transfusion-Dependent Thalassemia Patients with Extramedullary Hematopoiesis. Biomed Res Int. 2019 Jan 30;2019:4504302.
11. Yumei Huang, Rongrong Liu, Xiaoyun Wei, Jiaodi Liu, Lingyuan Pan, Gaohui Yang, and Yongrong Lai. Erythropoiesis and Iron Homeostasis in Non-Transfusion-Dependent Thalassemia Patients with Extramedullary Hematopoiesis. Biomed Res Int. 2019; Jan 30.
12. N. Fan, S. Lavu, C. A. Hanson, and A. Tefferi. Extramedullary hematopoiesis in the absence of myeloproliferative neoplasm: Mayo Clinic case series of 309 patients. Blood Cancer J. 2018 Dec; 8(12): 119.
13. Konus OL, Ozdemir A, Akkaya A, Erbas G, Celik H, Isik S (1998) Normal liver, spleen, and kidney dimensions in neonates, infants, and children: evaluation with sonography. AJR Am J Roentgenol 171(6):1693-1698.
14. Behrman, Kliegman, Jenson Nelson Textbook of Pediatrics, 17th edition (2004). James French and Bruce M. Camitta. Section 8: The Spleen. 1675-1677.